

BESLUIT van GS van Utrecht

VERZONDEN 05 FEB. 2020

DATUM	4 februari 2020	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-SB-OV-2019-1406	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	81F5F2E5	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	27 juni 2019	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- voorschriften - inventarisatiemethoden	ONDERWERP	Ontheffing onderzoek Netwerk Groene Bureaus

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 27 juni 2019 van het Netwerk Groene Bureaus, om ontheffing in het kader van artikel 3.8, eerste lid en 3.10, tweede lid van de Wet natuurbescherming (hierna: wet).

I. Besluit

Wij besluiten ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in:

- artikel 3.5, eerste en tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk vangen en het opzettelijk verstoren van beschermde inheemse kleine grondgebonden zoogdieren (Mammalia)¹, reptielen (Reptilia), amfibieën (Amphibia), vissen (Pisces), kevers (Coleoptera) en weekdieren (Mollusca),
- artikel 3.5, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van beschermde inheemse vleermuizen (Chiroptera),
- artikel 3.5, eerste lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden van Bataafse stroommossel (*Unio crassus*) en platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*),
- artikel 3.6, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het vervoeren en onder zich hebben van Bataafse stroommossel (*Unio crassus*) en platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*),
- artikel 3.9, eerste lid, voor zover dit betreft het gebruik van niet-selectieve middelen, zoals onder andere:
 - inloopvallen (lifetraps) voor het vangen van beschermde inheemse kleine grondgebonden zoogdieren (Mammalia)¹;
 - netten voor het vangen van beschermde inheemse vissen (Pisces), amfibieën (Amphibia) en kevers (Coleoptera);
 - elektrovisapparatuur voor het vangen van beschermde inheemse vissen (Pisces), bruikbaar in beken, sloten, poelen en de oeverzone van grotere wateren;
 - fuiken met drijflichamen van piepschuim voor het vangen van beschermde inheemse kevers (Coleoptera).
- artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk vangen van beschermde inheemse kleine grondgebonden zoogdieren (Mammalia)¹, reptielen (Reptilia), amfibieën (Amphibia), vissen (Pisces), kevers (Coleoptera) en de Europese rivierkreeft (*Astacus astacus*),

¹ Hieronder wordt verstaan: spitsmuizen, woelmuizen en echte muizen.

voor de periode tussen 17 maart 2020 en 16 maart 2030 in de provincies Drenthe, Flevoland, Friesland, Gelderland, Groningen en Utrecht.

Ontheffing te weigeren van de verbodsbepalingen genoemd in

- artikel 3.5, eerste lid, voor zover dit betreft het opzettelijk vangen van vleermuizen. Voor het vangen van de vleermuizen dient een hierin gespecialiseerd bureau ingeschakeld te worden.
- artikel 3.5, eerste lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden van weekdieren,
- artikel 3.6, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het vervoeren en onder zich hebben van kevers en weekdieren.

II. Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag is een vervolg op de ontheffing met kenmerk FF/75A/2014/061, verleend door het ministerie van Economische Zaken op 6 maart 2015 (en geldig tot en met 16 maart 2020). U vraagt een ontheffing voor zover dit betreft de volgende handelingen: het verstoren, het onder zich hebben en vervoeren, het doden en/of vangen, het vangen en met het oog daarop opsporen van beschermde fauna, met de vangmiddelen:

- inloopvallen (lifetraps) voor het vangen van kleine grondgebonden zoogdieren¹,
- netten voor het vangen van vissen, amfibieën, kevers en de Europees rivierkreeft,
- elektrovisapparatuur voor het vangen van vissen; bruikbaar in beken, sloten, poelen en de oeverzone van grotere wateren,
- fuiken met drijflichamen van piepschuim voor het vangen van kevers.

De ontheffing is bij ons ingediend nu de aanvrager is gevestigd in de provincie Utrecht. Verzocht is de ontheffing mede van toepassing te laten zijn voor de provincies Drenthe, Flevoland, Friesland, Gelderland en Groningen. Hiervoor is afzonderlijke instemming van de desbetreffende provincies nodig.

De aanvraag is ingediend ten behoeve van inventarisatieonderzoek van beschermde fauna teneinde deze te beschermen. Ontheffing is aangevraagd voor de periode van 16 maart 2020 tot 16 maart 2030.

III. Procedure

De aanvraag is afgehandeld overeenkomstig het bepaalde in afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht. Op 2 september 2019, 10 oktober 2019 en 5 december 2019 heeft u deze aanvraag aangevuld. De provincies Drenthe, Flevoland, Friesland, Gelderland en Groningen is gevraagd in te stemmen met dit besluit. De provincies Drenthe, Flevoland, Friesland, Gelderland en Groningen hebben aangegeven in te kunnen stemmen.

IV. Toetsingskader

Zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen, geleedpotigen en weekdieren zijn beschermd ingevolge de artikelen 3.5 en 3.10 van de wet.

V. Toetsing

Motivering

De aangevraagde ontheffing kan alleen worden verleend indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a) er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b) er wordt een wettelijk belang gediend, zoals vastgelegd artikel 3.8, vijfde lid, onderdeel b, en artikel 3.10, tweede lid, van de wet;
- c) er geen wordt afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

a) Alternatievenafweging

De te hanteren onderzoeksmethoden staan beschreven op de pagina's 3 tot en met 8 van het "Geactualiseerd projectplan inventarisatiemethoden per 5 december 2019" (bijlage 2 bij dit besluit) dat deel uitmaakt van de aanvraag. Wij hebben het projectplan beoordeeld en wij oordelen dat de onderzoeksmethoden zoals beschreven in het projectplan functioneel zijn en gebaseerd op in het ecologisch werkveld gangbare en beproefde onderzoeksmethoden. Wij zijn van mening dat, door het volgen van de in het projectplan gehanteerde handleidingen en onderzoekswijzen, de negatieve effecten op de te onderzoeken soortgroepen beperkt blijven en dat voldaan wordt aan de zorgplicht, zoals die in het kader van de Wnb geldt.

Bovendien geeft u volgende nadere invulling aan deze werkwijze:

"De in de aanvraag omschreven inventarisatiemethoden geven invulling aan artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. De ontheffing- en machtigingshouders verplichten zich tot het gebruik van deze (en geen andere) methoden én gebruik volgens het beschreven protocol (...). Bij het uitvoeren van veldinventarisaties wordt bij de keuze van te gebruiken methoden rekening gehouden met het welzijn van de dieren door bij voorkeur die methoden toe te passen die het minste ongerief met zich meebrengen. Indien mogelijk, zal de inventarisatie met

zichtwaarnemingen uitgevoerd worden. Pas indien dit niet mogelijk is, worden andere methoden toegepast, bijvoorbeeld bij het inventariseren van amfibieën, het gebruik van het schepnet. De ontheffing van de verboden van de Wet natuurbescherming geldt slechts voor zover de handelingen nodig zijn voor het onderzoek als omschreven in de aanvraag."

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven mogelijk die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

b) Belang

U heeft ontheffing aangevraagd op grond van de belangen: 'In het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van natuurlijke habitats' en 'voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten.'

U draagt de volgende onderbouwing aan van de door u aangevraagde belangen:

"Inventarisaties vinden plaats om de aan- dan wel afwezigheid van flora en fauna, de functionaliteit van gebieden voor flora en fauna en mogelijke invloed van activiteiten op de instandhouding van flora en fauna vast te kunnen stellen. De inventarisaties vormen de basis voor advisering door adviesbureaus, gericht op naleving van de Wet natuurbescherming en op instandhouding en bevordering van flora en fauna. Zonder kennis over voorkomende flora en fauna is een beoordeling van mogelijke gevolgen voor instandhouding en eventueel benodigde effectieve maatregelen ten dienste van instandhouding (en verdere ontwikkeling) niet mogelijk."

Wij zijn van oordeel dat de belangen: 'In het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van natuurlijke habitats' en 'voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten' voldoende onderbouwd zijn om het opzettelijk vangen en/of het opzettelijk verstoren van beschermde inheemse kleine grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, reptielen, amfibieën, geleedpotigen en weekdieren, en het opzettelijk doden, het vervoeren en onder zich hebben van de Bataafse stroommossel en de platte schijfhoren, te rechtvaardigen.

c) Staat van instandhouding

De tijdens de inventarisaties gevangen zoogdieren, reptielen, amfibieën, geleedpotigen en weekdieren, zullen na determinatie van de soort zo snel als mogelijk, maar uiterlijk in de beschreven maximale hanteringstijd (zie bijlage 2), worden vrijgelaten in de oorspronkelijke leefomgeving. Hierdoor blijft de verstoring van de exemplaren beperkt. Ook zal het habitat van de soorten tijdens deze inventarisatieonderzoeken niet worden beschadigd en vernield. Voor de Bataafse stroommossel en de platte schijfhoren zal het in enkele gevallen noodzakelijk zijn om één of enkele exemplaren te doden en mee te nemen ter determinatie met behulp van een binoculair. Dit omdat de determinatie in het veld niet altijd toereikend is om met zekerheid de soort te kunnen bepalen. Van ieder gedood exemplaar wordt een notitie gemaakt door de gemachtigde en doorgegeven aan de ontheffinghouder. De ontheffinghouder geeft een overzicht van alle gedode exemplaren in de jaarlijkse rapportage aan Gedeputeerde Staten van Utrecht.

U geeft aan dat door de inventarisaties de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt, door het toepassen van volgende werkwijze:

"Tijdens het inventarisatieonderzoek worden er soms exemplaren van weekdieren verzameld. Het gaat niet altijd om beschermde soorten. Soms zijn de verschillen tussen de soorten zo minimaal dat nader onderzoek met bijvoorbeeld een binoculair op een later tijdstip noodzakelijk is. Er worden steeds maar één tot hooguit enkele exemplaren per vindplaats verzameld. Dergelijke geringe aantallen vallen onder het natuurlijke verlies aan exemplaren en hebben geen effect op de gunstige staat van instandhouding van die populatie. Bovendien geschiedt het verzamelen door ter zake deskundigen die aan de hand van de aantallen gevangen individuen een goede inschatting kunnen maken in hoeverre het onttrekken van enkele exemplaren aan de populatie de gunstige staat van instandhouding van de populatie zal aantasten. Indien naar hun overtuiging de gunstige staat van instandhouding door het verzamelen in gevaar komt zullen ze geen exemplaren verzamelen."

Machtigen

De ontheffing kan door het Netwerk Groene Bureaus worden doorgeschreven aan bij het Netwerk Groene Bureaus aangesloten adviesbureaus en onderzoeksbureaus die inventarisaties uitvoeren naar onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten. Dit kan door het verstrekken van een machtiging. In de machtiging neemt u de volgende eisen op:

"Aan de machtiging (...) is een aantal voorwaarden verbonden wat betreft de deskundigheid op het gebied van beschermde soorten. De deskundigheid van de gemachtigde op het gebied van beschermde soorten behelst

minimaal één jaar ervaring met advisering op het gebied van beschermde soorten en, indien de gemachtigde zelf inventarisaties uitvoert, minimaal driemaal toepassing van de werkwijze waarvoor de machtiging gebruikt wordt onder begeleiding van een veldecoloog (door afgeronde HBO/universitaire opleiding of anderszins als zodanig erkend). De machtiging wordt verleend aan een vertegenwoordiger van het adviesbureau die leidinggevende is van de gebruikers van de machtiging. De houder van de machtiging ziet toe op de naleving van de voorwaarden. Medewerkers van adviesbureaus kunnen gebruik maken van de machtiging indien zij voldoen aan de gestelde deskundigheidseisen en zich in het veld kunnen legitimeren als medewerker van het bureau dat over een machtiging beschikt (...)."

Door de door u beschreven werkwijzen en inventarisatiemethoden komt de gunstige staat van instandhouding van de beschermde inheemse kleine grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, reptielen, amfibieën, geleedpotigen en weekdieren niet in het geding.

VI. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij u ontheffing als bedoeld in de artikelen 3.8, eerste lid en 3.10, tweede lid van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden, deze treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website www.officielebekendmakingen.nl

IX. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.provincie-utrecht.nl.

X. Verzending

Dit besluit wordt verzonden aan de aanvrager van de ontheffing. Een afschrift van deze ontheffing wordt verzonden aan:

- RUD Utrecht
- Provincie Drenthe
- Provincie Flevoland
- Provincie Friesland
- Provincie Gelderland
- Provincie Groningen

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. mr. S.L. Munsel
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van B.H. van Leeuwen namens het Netwerk Groene Bureaus op 27 juni 2019, en de aanvulling hierop van 2 september 2019, 10 oktober 2019 en 5 december 2019, gelet op de artikelen 3.8 en 3.10 van de Wet natuurbescherming,

Verlenen Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht hierbij aan:

Naam: Netwerk Groene Bureaus

Adres: Zeisterweg 14

Postcode en woonplaats: 3984 NL Odijk

Ontheffing 81F5F2E5 voor het tijdvak van: 16 maart 2020 tot 16 maart 2030

Van de verbodsbepalingen genoemd in:

- artikel 3.5, eerste en tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk vangen en het opzettelijk verstoren van beschermde inheemse kleine grondgebonden zoogdieren (Mammalia)², reptielen (Reptilia), amfibieën (Amphibia), vissen (Pisces), kevers (Coleoptera) en weekdieren (Mollusca),
- artikel 3.5, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van beschermde inheemse vleermuizen (Chiroptera),
- artikel 3.5, eerste lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden van Bataafse stroommossel (*Unio crassus*) en platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*),
- artikel 3.6, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het vervoeren en onder zich hebben van Bataafse stroommossel (*Unio crassus*) en platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*),
- artikel 3.9, eerste lid, voor zover dit betreft het gebruik van niet-selectieve middelen, zoals onder andere:
 - inloopvallen (lifetraps) voor het vangen van beschermde inheemse kleine grondgebonden zoogdieren (Mammalia);
 - netten voor het vangen van beschermde inheemse vissen (Pisces), amfibieën (Amphibia) en kevers (Coleoptera);
 - elektrovisapparatuur voor het vangen van beschermde inheemse vissen (Pisces), bruikbaar in beken, sloten, poelen en de oeverzone van grotere wateren;
 - fuiken met drijflichamen van piepschuim voor het vangen van beschermde inheemse kevers (Coleoptera).
- artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk vangen van beschermde inheemse kleine grondgebonden zoogdieren (Mammalia), reptielen (Reptilia), amfibieën (Amphibia), vissen (Pisces), kevers (Coleoptera) en de Europese rivierkreeft (*Astacus astacus*),

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft de provincies: Drenthe, Flevoland, Friesland, Gelderland en Groningen.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soortgroepen en beschreven verboden handelingen verleend.
2. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of via servicebureau@provincie-utrecht.nl indien andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
3. Ontheffinghouder kan de bij haar aangesloten bureaus schriftelijk machtigen om gebruik te maken van deze ontheffing. Medewerkers van adviesbureaus aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus kunnen gebruik maken van de machtiging indien zij voldoen aan de gestelde deskundigheidseisen (zie voorschrift 5). Ontheffinghouder en gemachtigde bureaus houden hiertoe een administratie bij. Bij overtredingen van ontheffingsvoorwaarden kunnen zowel de ontheffinghouder als de gemachtigde verantwoordelijk worden gehouden.
4. Tijdens het verrichten van de handelingen waarvoor de ontheffing is afgegeven dient diegene die de inventarisaties uitvoert een afschrift van deze ontheffing, de bijbehorende brief, en, indien van toepassing, de machtiging bij zich te dragen en op verzoek te tonen aan de daartoe bevoegde

² Hieronder wordt verstaan: spitsmuizen, woelmuizen en echte muizen.

toezichthouders of opsporingsambtenaren. Tevens dient aangetoond te kunnen worden dat men deskundig medewerker van het gemachtigde bureau is.

5. Diegene die de inventarisaties uitvoert dient minimaal één jaar ervaring te hebben met advisering op het gebied van beschermde soorten én, minimaal driemaal de werkwijze - waarvoor de ontheffing/machtiging gebruikt wordt - toegepast hebben onder begeleiding van een veldecoloog (door afgeronde HBO/universitaire opleiding of anderszins als zodanig erkend).
6. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de toegestane inventarisatiemethoden en de voorschriften uit deze ontheffing. Het ecologisch werkprotocol dient aan gemachtigden te worden verstrekt.
7. U bent verplicht om jaarlijks een rapportage aan te leveren vóór 15 februari van het jaar (vanaf het jaar 2020) aan de provincies waarvoor deze ontheffing geldt (Drenthe, Flevoland, Friesland, Gelderland, Groningen en Utrecht). In deze rapportage dient u in ieder geval aan te geven aan welke adviesbureaus en onderzoeksinstituten een machtiging van de ontheffing is overgeschreven en hoeveel exemplaren van Bataafse stroommossel en platte schijfhoren zijn gedood ter determinatie met behulp van een binoculair.

Specifieke voorschriften

8. De onderzoeksmethoden die zijn toegestaan staan beschreven op de pagina's 3 tot en met 8 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Geactualiseerd projectplan inventarisatiemethoden per 5 december 2019" (bijlage 2 bij dit besluit).
9. Bovenstaande geldt, met uitzondering van de maatregelen over het hanteren van vleermuizen. Voor het vangen van de vleermuizen dient een gespecialiseerd bureau ingeschakeld te worden en wordt geen ontheffing verleend.
10. Om verspreiding van ziekten te voorkomen dient het hygiëneprotocol voor veldwerk van RAVON opgevolgd te worden³.
11. Bij het electrovissen dient de stroomsterkte zodanig ingeregeld te zijn dat er geen sterfte onder vissen zal optreden.
12. De fuiken dienen voorzien te worden van 'keerwant' of 'stopgrid' om otters, vogels, ratten en grotere vissen buiten de fuiken te houden.
13. Alle korven dienen deels boven water uit te steken, zodat dieren die lucht nodig hebben, zoals kevers, niet kunnen verdrinken.
14. De vallen voor de grondgebonden kleine zoogdieren dienen met intervallen van maximaal 8 uur gecontroleerd te worden.
15. De betreffende provincie kan ingevolge artikel 5.4, lid 1 van de wet op elk moment haar instemming intrekken of de provincie Utrecht verzoeken om de ontheffing te wijzigen indien gehandeld wordt in strijd met een wettelijk of aan deze ontheffing verbonden voorschrift.
16. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of via servicebureau@provincie-utrecht.nl.

³ http://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/Publicaties/Hygiene_protocol.pdf

Bijlage 2 Inventarisatiemethoden

Toelichting

De ontheffinghouder en machtigingshouders verplichten zich tot het gebruik van deze (en geen andere) methoden. De methoden worden toegepast door personen die door een ervaren gebruiker vertrouwd zijn gemaakt met deze methoden (dat wil zeggen minimaal driemaal onder begeleiding toegepast).

Bij het uitvoeren van veldinventarisaties wordt bij de keuze van te gebruiken methoden rekening gehouden met het welzijn van de dieren en instandhouding van populaties door bij voorkeur die methoden toe te passen die het minste effect met zich meebrengen. Indien mogelijk, zal de inventarisatie met zichtwaarnemingen uitgevoerd worden. Pas indien dit niet mogelijk is, worden andere methoden toegepast, bijvoorbeeld bij het inventariseren van amfibieën het gebruik van het schepnet.

De ontheffing van de verboden van de Wet natuurbescherming geldt slechts voor zover de handelingen nodig zijn voor het onderzoek als omschreven in de aanvraag.

ONGEWERVELDEN

Gestreepte waterroofkever - *Graphoderus bilineatus*

Brede geelrandwaterroofkever - *Dytiscus latissimus*

1. Met een net door het water slepen.
2. Met behulp van 'fuike'. Deze zijn vervaardigd van plastic flessen en voorzien van vlees (meestal kippenlever) als lokaas. De fuike worden minimaal een keer per dag gecontroleerd.
3. In de fuike worden piepschuimen drijflichamen geplaatst die boven het water uitsteken. Hierop kunnen de gevangen individuen plaatsnemen en komen zo niet zonder zuurstof te zitten. Bijvangsten maken ook gebruik van de piepschuimen drijflichamen en worden binnen 24 uur vrijgelaten.

Vliegend hert (*Lucanus cervus*), juchtleerkever (*Osmoderma eremita*) en de vermiljoenkever (*Cucujus cinnaberinus*)

1. Door lokaas, zoals rottende kersen, neer te leggen op plekken waar de soort (misschien) voorkomt. Deze plek wordt vervolgens regelmatig bezocht om te zien of er dieren op af gekomen zijn.
2. Zoeken op en bij boomstammen. Te onderzoeken dood hout kan zowel staande als liggende dode (delen van) bomen met een diameter vanaf circa 20 cm betreffen. De schors wordt verwijderd om zowel het onderliggend hout als de binnenkant van de verwijderde schors te onderzoeken op de aanwezigheid van larven dan wel (delen van) imago's, ter plekke te determineren. Na aantreffen van kevers wordt afgezien van verder ontschorsen. Het ontschorsen wordt beperkt tot maximaal 50% van het oppervlak van liggende en tot op ooghoogte in het geval van staande bomen.

Libellen (Odonata)

Libellen kunnen over het algemeen op zicht geïnventariseerd worden, al dan niet met behulp van een verrekijker. In bepaalde gevallen, bijvoorbeeld op nieuwe vindplaatsen, is het wenselijk om het dier te vangen met een net teneinde een beschrijving of een foto te maken ter documentatie. Libellen worden niet ter hand genomen en zo snel mogelijk (vaak minder dan een minuut, maximaal binnen 5 minuten) vrijgelaten in de directe omgeving van de vindplaats.

Vangen en determinatie in het laboratorium van larven of exuvien is noodzakelijk om voortplanting aan te tonen omdat libellen "overal kunnen vliegen. Daarbij wordt het standaard meetprotocol watermacrofaunaonderzoek (hydrobiologie; Handboek Hydrobiologie, Hoofdstuk 12 Macrofauna) gehanteerd.

Rivierkreeft (*Astacus astacus*)

Wordt geïnventariseerd door met een net door het water te slepen of door stenen en stukken hout in het water om te keren. In het laatste geval worden de stenen en dergelijke weer op de zelfde plaats terug gelegd. De rivierkreeften worden direct (maar binnen maximaal 5 minuten) na de determinatie weer vrijgelaten in de directe omgeving van de vindplaats.

Bataafse stroommossel (*Unio crassus*) en platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*).

Wordt geïnventariseerd door bemonstering van waterplanten (platte schijfhoren) of waterbodem (bataafse stroommossel) met fijnmazig macrofauna handnet of bodemhapper afhankelijk van de waterdiepte. In het veld wordt de vangst bekeken. Er wordt hierbij zoveel mogelijk in het veld gedetermineerd. De onderzoeksmethodiek van de STOWA (Handboek Hydrobiologie, Hoofdstuk 12 Macrofauna) wordt gevolgd.

Steekproefsgewijze determinatie van de bataafse mossel vereist het openen van de mossel voor het waarnemen van structuren binnenin de schelp waarbij doden vanuit de zorgplicht wenselijk is.

Determinatie van de platte schijfhoorn en met name het onderscheid met de draaikolk-schijfhoorn die in dezelfde habitat (en dus monsters) voorkomt, vereist eveneens waarnemingen aan een structuur binnenin de schelp. De dieren worden met alcohol gedood.

VISSEN in beken, sloten, poelen en de oeverzone van grotere wateren

Vangen met schepnet; bruikbaar in beken, sloten en poelen

- Vangen met het schepnet gebeurt alleen met schoon materiaal. In het net mag geen materiaal zoals plantenresten, grond of bagger van andere wateren aanwezig zijn. Na bemonstering van het water wordt het materiaal daarom gespoeld op locatie in schoon open water.
- De verstoring van het water wordt tot een minimum beperkt.
- Gevangen dieren worden in het net bekeken, zonder ze aan te raken.
- Na vaststelling van de soort worden de vissen en overige dieren teruggeplaatst in het water.
- Alleen bij determinatieproblemen worden de vissen in een cuvet of een bak met water geplaatst om ze nader te bestuderen. De watertemperatuur mag niet hoger dan 25 C zijn.
- Het terugplaatsen van gevangen dieren vanuit emmer of bak gebeurt binnen 5 minuten.
- Alle dieren worden teruggeplaatst op dezelfde plek als waar ze zijn gevangen.

Kans op bijvangst:

In het net kunnen amfibieën en ongewervelden zitten; deze worden direct (maar binnen maximaal 5 minuten) vrijgelaten in de directe omgeving van de vindplaats.

Vangen met elektrovisapparatuur; bruikbaar in beken, sloten, poelen en de oeverzone van grotere wateren.

Visstandbemonstering met het Elektrovisapparaat. Praktijkopleiding Elektrovisserij. Nieuwegein, Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij, 1999.)

- Vangen met het elektrisch schepnet gebeurt alleen met schoon materiaal. In het net mag geen materiaal zoals plantenresten, grond of bagger van andere wateren aanwezig zijn. Na bemonstering van het water wordt het materiaal daarom gespoeld op locatie in schoon open water.
- De verstoring van het water wordt tot een minimum beperkt.
- Gevangen dieren worden in een bak met ruim water gedaan, op het oog gedetermineerd, eventueel gemeten en weer losgelaten
- Het terugplaatsen van gevangen dieren vanuit emmer of bak gebeurt binnen 5 minuten.

Kans op bijvangst:

In het net kunnen amfibieën en ongewervelden zitten; deze worden direct (maar binnen maximaal 5 minuten) vrijgelaten in de directe omgeving van de vindplaats.

AMFIBIEËN

Geluidswaarnemingen:

- Een water wordt rustig benaderd totdat roepende dieren zich voldoende binnen gehoorsafstand bevinden.
- Indien de kooractiviteit merkbaar afneemt of er andere aanwijzingen zijn dat de dieren verontrust zijn wordt direct gestopt. Nadat het aantal roepende dieren is geschat wordt de locatie verlaten zodanig dat de dieren niet worden verontrust.
- De kooractiviteit kan gestimuleerd worden met akoestische middelen. Verstoring van dieren is hierbij niet aan de orde.

Zichtwaarnemingen:

- Een water wordt rustig benaderd om eventuele op en rond het water aanwezige dieren niet te verontrusten zodat ze gezien kunnen worden.
- De oever wordt rustig afgelopen zodanig dat op de oever verblijvende dieren in het water kunnen springen.
- Een amfibie wordt niet achtervolgd dan wel opgejaagd.
- Op de grond liggend materiaal wordt alleen omgedraaid indien dit zonder schade aan eventueel eronder liggende dieren kan worden teruggelegd.

- Dieren onder omgedraaid materiaal worden voorzichtig opgepakt en in een kuiltje onder het materiaal teruggelegd zodanig dat de dieren eronder niet bekneeld kunnen raken.
- Er wordt geen materiaal omgedraaid op plaatsen waar ander publiek aanwezig is.

Vangen met schepnet.

- Vangen met het schepnet gebeurt alleen met schoon materiaal. In het net mag geen materiaal zoals plantenresten, grond of bagger van andere wateren aanwezig zijn. Na bemonstering van het water wordt het materiaal daarom gespoeld op locatie in schoon open water.
- De haal met het schepnet duurt zo kort mogelijk en verstoring van het water wordt tot een minimum beperkt.
- Indien met het net veel materiaal wordt opgeschept wordt dit in een emmer of bak met water uitgespreid en bekeken.
- Dieren met de hand oppakken alleen wanneer de hand is natgemaakt en wanneer het strikt noodzakelijk is.
- Gevangen dieren worden direct teruggeplaatst dan wel in de emmer of bak gedaan.
- Larven worden rechtstreeks vanuit net, emmer of bak terug in het water geplaatst en worden niet in de hand gehouden.
- Overige dieren kunnen via de hand in het water worden teruggeplaatst.
- Het terugplaatsen van gevangen dieren vanuit emmer of bak gebeurt binnen 15 minuten.
- Volwassen, subadulte en juveniele dieren mogen maximaal 5 minuten in de hand worden gehouden.
- Alle dieren worden teruggeplaatst op dezelfde plek als waar ze zijn gevangen.

Kans op bijvangst:

In het net kunnen vissen en ongewervelden zitten; deze worden direct (maar binnen maximaal 5 minuten) vrijgelaten in de directe omgeving van de vindplaats.

REPTIELEN

Zichtwaarnemingen

- Er wordt rustig gelopen om het opschrikken van dieren zoveel mogelijk te voorkomen. Indien een dier wordt opgeschrikt wordt direct gestopt. Het dier wordt op zicht gelokaliseerd. Nadat het dier rustig is of uit zicht verdwenen wordt het lopen hervat.
- Een reptiel wordt niet nodeloos achtervolgd dan wel opgejaagd.
- Op de grond liggend materiaal wordt alleen omgedraaid indien dit zonder schade aan eventueel eronder liggende dieren kan worden teruggelegd.
- Dieren onder omgedraaid materiaal worden met rustgelaten. Het materiaal wordt teruggelegd zodanig dat de dieren eronder niet bekneeld kunnen raken.
- Er wordt niet van vaste paden afgeweken op plaatsen waar ander publiek aanwezig is.
- Er wordt geen materiaal omgedraaid op plaatsen waar ander publiek aanwezig is.

Plaatmateriaal

- Plaatmateriaal ten behoeve van de inventarisatie wordt buiten het zicht van andere bezoekers neergelegd.
- Plaatmateriaal wordt tijdens de laatste inventarisatieronde uit het terrein verwijderd.
- Er wordt geen plaatmateriaal omgedraaid in het zicht van publiek.

Handvangsten

- Handvangsten hebben alleen betrekking op hagedissen.
- Er mag niet meer dan één tegelijk worden gevangen. Het dier wordt vastgepakt bij de middel of bij een voorpoot zodanig dat het dier op de hand kan staan.
- Een gevangen dier mag maximaal 5 minuten in de hand worden gehouden.

Kans op bijvangst:

Onder plaatmateriaal kunnen amfibieën, muizen en ongewervelden zitten; deze worden na aantreffen direct (maar binnen maximaal 5 minuten) vrijgelaten in de directe omgeving van de vindplaats.

ZOOGDIEREN

Grondgebonden kleine zoogdieren

- De keuze van in te zetten methoden, technieken en personele capaciteit dient aan te sluiten bij de situatie en de te verwachten soorten; de keuze wordt - binnen de voorschriften van dit protocol - gebaseerd op kennis van de nieuwste methoden en technieken.
- Verstoringen worden zo kort mogelijk gehouden en vinden uitsluitend plaats voor zo ver nodig voor het verkrijgen van de noodzakelijke onderzoeksgegevens.
- Grondgebonden kleine zoogdieren worden slechts gevangen met behulp van inloopvallen (life-traps).
- De vallen worden met intervallen van maximaal twaalf uur gecontroleerd.
- De vallen worden voorzien van geschikt voer zoals bijvoorbeeld meelwormen, een natte kattenbrok, zacht blikvoer, (vochthoudende) appel en wortel; dagelijks bij te vullen om te verwachten soorten muizen in leven te houden gedurende de tijd dat ze in de val zitten.
- De vallen worden ruim voorzien van droog hooi zodat gevangen dieren direct contact met metaal van de val kunnen vermijden. Nat geworden hooi wordt ververs.
- De vallen worden beschermd tegen instromend regenwater en waar mogelijk tegen zon, bijvoorbeeld met losgetrokken vegetatie.
- Bij controle kunnen de dieren in de hand(schoen) genomen worden ten behoeve van een juiste determinatie, het bepalen van het geslacht, voortplantingsstatus of het meten van lichaamsmaten.
- Gevangen dieren worden zo snel mogelijk weer losgelaten op of in de zeer directe omgeving van de vangplaats.

Vleermuizen

- Verstoringen worden zo kort mogelijk gehouden en vinden uitsluitend plaats voor zo ver nodig voor het verkrijgen van de noodzakelijke onderzoeksgegevens.
- De in te zetten personele capaciteit wordt afgestemd op omvang, de complexiteit van het gebied en de in te zetten methode, zodat de mate van verstoring beperkt blijft.
- Tijdens de winterslaap wordt extra voorzichtig geïnventariseerd, met een minimaal aantal onderzoekers en tijd besteed in de overwinteringsruimte om significante opwarming van de ruimte te voorkomen.
- De keuze van in te zetten methoden en technieken dient aan te sluiten bij de situatie en de te verwachten soorten; de keuze wordt - binnen de voorschriften van dit protocol - gebaseerd op kennis van de nieuwste methoden en technieken.
- Het gebruik van mistnetten, harpnetten en schepnetten is uitdrukkelijk niet toegestaan. Als vangen nodig is voor het onderzoek wordt een daarvoor gekwalificeerd bureau ingeschakeld dat een aparte ontheffing bezit.
- (Mogelijk) in gebruik zijnde verblijfplaatsen van vleermuizen worden, indien de ruimte betreding niet mogelijk of wenselijk maakt, alleen onderzocht met:
 - zo beperkt mogelijke verlichting. Verblinden of storen door warmtestraling wordt voorkomen;
 - een (telescoop)spiegel, (kleine) digitale camera of een endoscoop;
 - fotografie met flits, film of kunstlicht, indien dit voor verificatie van de determinatie absoluut nodig is, onder gebruik van IR, LED of ander licht. Bij de keuze van de lichtbron wordt gebruik gemaakt van de laatste stand van de techniek, leidend tot de minste belasting;
 - fotoflitsvallen en video-opnamen bij de uitvliegopeningen van vleermuizen. Hierbij wordt alleen zichtbaar licht gebruikt wanneer er geen andere techniek beschikbaar is om de noodzakelijke waarneming te doen.
- Bij controle kunnen niet in winterslaap (topor) zijnde de dieren in de hand(schoen) genomen worden ten behoeve van een juiste determinatie, het bepalen van het geslacht, voortplantingsstatus of het meten van lichaamsmaten.
- De ontheffing- en machtiginghouder is verplicht elk gevangen dier na het vaststellen van de soort onverwijld in vrijheid te stellen op de plaats waar het is aangetroffen.

VLINDERS

Vlinders, rupsen en poppen van vlinders mogen niet worden gevangen, determinatie dient in het veld op het oog te geschieden.

PLANTEN

Planten mogen niet worden geplukt, determinatie dient in het veld op het oog te geschieden.